

Lyda Dirkse

Lyda Dirkse maakt keramische beelden van handhoog tot manshoog. Vaak zijn het vrouwfiguren, vaak ook abstracte beelden. Staande vormen, soms met vleugels, al dan niet voorzien van een toevoeging in transparant glas. Ranke beelden in zinderende kleuren. De grote formaten zijn geschikt voor plaatsing in een tuin, de kleinere voor in huis.

Ooit was zij verslingerd aan de draaischijf. Na een opleiding handvaardigheid kwam zij te werken bij de Porceleyne Fles in Delft, waar zij ondermeer demonstraties voor Amerikaanse toeristen

gaf. Het hoofdbestanddeel van haar werk vond echter plaats op de afdeling bouwkeramiek. Daar verwierf zij veel technische kennis onder leiding van Henk Trumpie en Maggi Giles. Er werd werk uitgevoerd van vooraanstaande ontwerpers, meestal als gevolg van de toen in zwang zijnde 1% regeling. Zelf werkte ze onder andere aan een gevelplastic van Dick Elffers. Later, toen zij zelf zo'n grote opdracht had in Lelystad, heeft ze veel aan die praktische en technische scholing gehad. Op de experimentele afdeling van diezelfde Porceleyne Fles werkten kunststudenten van de St Joost Academie. Als ze haar niet nodig hadden bij bouwkeramiek was ze daar te vinden. Theo Dobbmann merkte haar belangstelling op en zorgde ervoor dat ze naar de Academie ging. En hoe wel ze daar vijf jaar het reguliere programma met alle mogelijke technieken volgde, bleef de klei boeien. Naast het draaien kwam nu ook het boetseren meer tot ontwikkeling. Wie in haar atelier de talloze schetsjes in klei ziet staan, realiseert zich dat haar vingers de klei maar hoeven aan te raken of er staat een figuurtje.

Haar eerste tentoonstelling vond midden jaren zeventig plaats in museum het Prinsenhof in Delft. Zij toonde toen experimenteel werk. Draaien vormde de basis, maar vervolgens vervormde zij het resultaat door knijpen en boetseren. Vanaf dat moment kreeg ze exposities. Het werk in het atelier, de zorg voor het gezin en een groeiende lespraktijk vulden haar tijd. Inmiddels is de draaischijf verkocht en heeft

zij zich geheel toegelegd op het bouwen en boetseren in klei. En op het decoreren natuurlijk. Een intens en niet zelden gedurfd kleurgebruik is wat het eerst opvalt aan haar werk. De laatste tien jaar is haar werk vooral te zien in beeldentuinen en daarbijbehorende galeries. Bij Galerie De Hullu in Gees exposeert zij al meer dan een decennium. De opmars van de beeldentuinen, die ons land de laatste vijftien jaar beleeft, is goed voor de populariteit van keramische beelden. Niet alleen het publiek, ook de kunstenaar heeft echter baat bij deze ontwikkeling. Zij wordt in de eerste plaats uitgedaagd om - soms met kunst- en vliegwerk- buiten de maten van de oven te treden, maar ook om de concurrentie met natuurstenen, bronzen en roestvrijstalen beelden aan te gaan. Kleur is daarbij een doeltreffend wapen. En zeker de gloedvolle engobes en glazuren die Lyda Dirkse toepast.

Kleurloos glas is een ander wapen. Het vangt en verspreidt het licht en gaat een tintelend samenspel aan met het aardse karakter van de klei. Met de technische eisen die de grotere beelden stellen heeft zij, dankzij haar Delftse jaren, weinig moeite.

Figuratieve beelden van Afrikaanse vrouwen en abstracte beelden wisselen elkaar af. De titels geven een indruk van de gedachten die met deze beelden en vormen verbonden zijn: "La Vie", "Omarming van de zon", "Van achter de horizon", "Lichtpuntjes", "Regenboog", "Open mind".

Lyda Dirkse maakt geen geheim van haar bronnen. In haar woonkamer staat een vitrinekast vol vaasjes, beeldjes en scherven. Een minimuseum met Assyrische, Egyptische, Griekse en Romeinse vondsten. Objecten, voor het meerendeel gemaakt uit klei. Door mensenhanden, duizenden jaren terug. Op een ander kastje liggen fossielen. Daar kwam natuurlijk geen mensenhand aan te pas, je mag het niet eens kunst noemen. Maar als object zijn ze minstens even inspirerend.

Tenslotte is het maken van een afdruk in klei rechtstreeks van de natuur afgekeken.

In de hoek van de kamer een paar afgetrapte en desondanks zorgvuldig gerepareerde sandalen van een keniaan. Souvenir van een reis naar Kenia, nu alweer jaren geleden. "Veel ideeën opgedaan zeker", riep de thuiswereld na die reis. Ja, misschien wel teveel. Het duurde geruime tijd voor ze ook echt kon gaan werken met alle beelden en indrukken. "Zo overweldigend dat Afrika. Die levenswil. Ze hebben niets maar ze dragen hun vodden met zwier en maken van niets iets".

In haar huidige werk vinden we diverse ontleningen aan de natuur, de kunst der farao's of aan de kleurige gewaden en hoofdtooien van afrikaanse vrouwen. Het gaat echter niet zozeer om de exotische voorbeelden, eerder om dat waarvoor ze staan. In de natuur gaat het om levenskracht, in de egyptische kunst om voortleven aan gene zijde van de dood, bij de afrikaanse volkeren om overleven.

En om levenskunst. Felle kleuren, fantasievolle sieraden, flamboyant gedrapeerde hoofdtooien. Lyda Dirkse leeft zich erin uit en trekt daarbij alle registers open. Contrasterende kleuren, toevoeging van tekens (hiërogliefen), goud of koper, de afdruk van stof in de draperieën. Die toevoegingen zijn heel gedetailleerd, maar overheersen het totaalbeeld niet.

Het hier afgebeelde werk stamt uit de laatste drie jaar. In het jongste werk de "Za- Hara's" heeft de klei al zijn zwaarte verloren en zijn de engobes gedempter van kleur. Deze vrouwen lijken op te gaan in de zandstormen van de woestijn. Maar al klapperen hun gewaden om de broze botten, hun trotse houding is ongebroken.

Of Lyda's beelden nu figuratief of abstract, groot of klein van formaat, uitbundig of ingetogen zijn, in alle gevallen spat het leven ervan af.

